

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

*Утвърдена със Заповед № РД-800/27.12.2018 г.
на Министъра на околната среда и водите*

МЕТОДИКА

**ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ПОДРОБНИ ПРАВИЛА ЗА
МОНИТОРИНГ НА ЦЕЛИТЕ, ОПРЕДЕЛЕНИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА
ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ПОВТОРНО
ИЗПОЛЗВАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ В ДИРЕКТИВА 2000/53/ЕО НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТНОСНО
ИЗЛЕЗЛИТЕ ОТ УПОТРЕБА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА**

София

София 1000, бул. "Мария Луиза" 22
Тел: (+3592) 940 60 00, Факс: (+3592) 986 25 33

Съдържание

I. Изисквания на законодателството	4
II. Обхват	5
A. Правило 1: определяне на процентното разпределение на компонентите, образувани при разкомплектоване на ИУМПС	6
B. Правило 2: определяне на технологично време за разкомплектоване на едно ИУМПС	9
C. Правило 3: документален контрол	9
<i>Пускане на пазара</i>	9
<i>Събиране на иумпс</i>	10
<i>Третиране на иумпс</i>	10
IV. Доказателства за изпълнение на правилата	11

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда
АМ	Агенция Митници
ГД „Национална полиция“	Главна дирекция „Национална полиция“
МВР	Министерство на вътрешните работи
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
МПС	Моторни превозни средства
НАП	Национална агенция по приходите
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
Наредбата	Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства
Наредба № 1	Наредба № 1 от 04.06.2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и за реда за водене на публичния регистри
Директивата	Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства
ЗУО	Закон за управление на отпадъците

За целите на настоящата Методика са приложими следните определения:

1. „Излязло от употреба МПС“ е отпадък по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО, в т.ч. :

а) моторно превозно средство с прекратена регистрация за което има изрично писмено уведомление от лицензиран застраховател съгласно чл.18а, ал. 2, т .1 от Наредба № I-45 от 2000 г.;

б) моторното превозно средство, на което не е заверен знакът за технически преглед съгласно чл. 32д от Наредба № I-45 от 2000 г. или съгласно чл. 38 от Наредба Н-32 от 2011г . за повече от две години от определената му дата за следващ преглед за проверка на техническата му изправност в случай че то се намира върху държавна или общинска собственост;

в) изоставено регистрирано МПС.

2. „Площадка за събиране и съхраняване“ е място за приемане и съхраняване на излезли от употреба МПС преди предаването им в центровете за разкомплектоване.

3. „Център за разкомплектоване“ е място за съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС.

4. „Компонент“ е обособена съставна част от МПС, като: уредби, агрегати, механизъм и други, който подлежи на повторна употреба или на

допълнително разкомплектоване.

5. „Основни компоненти” на ИУМПС са купе, двигател, скоростна кутия, както и електронен блок и катализатор, когато са описани в техническите характеристики на МПС.

6. „Разкомплектоване на ИУМПС” е дейност, извършвана в центрове за разкомплектоване за отстраняване на опасните вещества от тях разглобяване разкъсване на парчета или раздробяване както и всяка друга операция извършвана с цел подготовка за оползотворяване на ИУМПС или на техни компоненти или подготовка за обезвреждане на подлежащите на повторна употреба и оползотворяване компоненти и материали.

7. „Собственик на МПС” е лицето, упражняващо право на собственост върху МПС към момента на прекратяване на регистрацията му по смисъла на Наредба I-45 от 2000 г.

8. „Информация за разкомплектоването” е всяка информация, необходима за правилното и екологосъобразното третиране на ИУМПС. Тя се предоставя от лицата, които пускат на пазара МПС и на компоненти за тях на лицата по чл. 17 от Наредбата под формата на ръководства или чрез електронните медии, справки и услуги в реално време.

9. „Пускане на пазара на МПС” е:

А) първото предоставяне на МПС на разположение на друго лице, безплатно или срещу заплащане, с цел то/те да бъде/ат разпространено/и и/или използвано/и на територията на Република България,

Б) въвеждането на територията на страната от друга държава – членка на ЕС или внасяне от държава извън ЕС на МПС от дадено лице за негова собствена търговска производствена или професионална дейност.

В) въвеждането на територията на страната от друга държава – членка на ЕС или внасяне от държава извън ЕС на МПС за лична употреба.

10. „Повторно нарушение” е нарушение, което е извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

11. „Повторна употреба е всяка операция чрез която компоненти на ИУМПС се използват за същата цел за която са били предназначени.

Настоящата методика се издава на основание § 6 от ПЗР на Наредбата за излезлите от употреба моторни превозни средства

I. Изисквания на законодателството

С Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства (Директивата) се определят мерките, които имат за цел предотвратяването на отпадъци от превозни средства както и повторната употреба, рециклирането и други форми на оползотворяване на излезлите от ИУМПС и на техните материали и компоненти.

В разпоредбите на чл. 7 на Директивата се регламентират изисквания към държавите членки за предприемане на мерки към поощряване повторната употреба, оползотворяването и рециклирането на компоненти от ИУМПС, както и за постигане на целите за повторна употреба и оползотворяване и повторна употреба и рециклиране. В Българското законодателство Директивата е транспонирана чрез ЗУО и Наредбата.

Република България като държава—членка на ЕС е задължена да докладва по Директивата, изпълнявайки изискванията на Решение на комисията 2005/293/ЕО. Ежегодните доклади се изготвят въз основа на информацията относно:

- пуснатите на пазара МПС, предоставена от Министерство на вътрешните работи;
- събраните от центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и временно съхраняване ИУМПС;
- количествата повторно използвани, рециклирани и оползотворени отпадъци от МПС.

II. Обхват

За постигането на висока точност и съобразявайки се с разпоредбите на ал. 3 от преамбюла на Решение на комисията 2005/293/ЕО, а именно: „Най-високата точност на целите може да се достигне, ако знаменателят за изчислението на целите се базира на броя на ИУМПС, които влизат в системата за обработване на една държава - членка”, определянето на събраните ИУМПС за страната се извършва въз основа на представените данни от централите за разкомплектоване и площадките за събиране и временно съхранение.

За установяване на точността на данните се проведе проучване на два основни етапа: документална проверка и проверка на място. За представителност на постигнатите резултати се разгледа съвкупността от фирми, притежаващи разрешения за събиране и разкомплектоване на ИУМПС в страната. След проведените проверки – по документи и на място е събрана информация за:

- компонентния състав на разкомплектованите ИУМПС;
- необходимото технологично време за разкомплектоване на едно ИУМПС.

Събраната информация е обобщена и е използвана за определяне на средния компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС и необходимото технологично време.

В Наредбата са заложи и задължения за постигане на определени нива повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на материалите, образувани от разкомплектованите ИУМПС.

Икономическите оператори съобразно предмета си на дейност са длъжни да осигурят приемането на площадки за събиране и съхраняване или в центрове за разкомплектоване на цялото количество ИУМПС, образувани в страната през текущата година, като предприемат мерки за поетапно постигане на следните цели:

1. ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95 на сто от теглото на всяко ИУМПС от категории L, M1 и N1;
2. ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85 на сто от теглото на всяко ИУМПС от категории L, M1 и N1;

3. ниво на повторна употреба и оползотворяване не по-ниско от 96 на сто от теглото на всяко ИУМПС от категории M2, M3, N2 и N3;

4. ниво на повторна употреба и рециклиране не по-ниско от 90 на сто от теглото на всяко ИУМПС от категории M2 и M3;

5. ниво на повторна употреба и рециклиране не по-ниско от 94 на сто от теглото на всяко ИУМПС от категории N2 и N3.

III. Правила за мониторинг на целите

А. Правило 1: Определяне на процентното разпределение на компонентите, образувани при разкомплектоване на ИУМПС

Предоставената информация от фирмите, както и резултатите от проверките на място са използвани за определянето на следния компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС, представен в табличен вид по категория на МПС.

Таблица № 1. Компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС за категории M1 и N1

Компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС категории M1 и N1	
Материали	Процент, %
Черни метали	82,56
Цветни метали	4,87
Пластмаса	1,44
Гуми	1,73
Стъкло	4,03
Катализатори	0,13
Маслени филтри	0,05
Течности (без гориво)	0,62
Акумулатори	1,18
Други	3,39
Общо	100,00

Средното тегло на приеманите за разкомплектоване ИУМПС в страната за категориите M1 и N1 е 908 кг. , с допустимо отклонение +/- 5%.

Таблица № 2. Компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС за категория М2

Компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС категория М2	
Материали	Процент, %
Черни метали	82.02%
Цветни метали	5.48%
Пластмаса	1.91%
Гуми	3.08%
Стъкло	3.66%
Катализатори	0.06%
Маслени филтри	0.04%
Течности (без гориво)	0.61%
Акумулатори	0.64%
Други	2.51%
Общо	100,00

Средното тегло на приеманите за разкомплектоване ИУМПС в страната за категория М2 е 2 560 кг., с допустимо отклонение +/- 5%.

Таблица № 3 Компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС за категория М3

Компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС категория М3	
Материали	Процент, %
Черни метали	79.25%
Цветни метали	6.03%
Пластмаса	2.20%
Гуми	3.88%
Стъкло	4.38%
Катализатори	0.07%
Маслени филтри	0.04%
Течности (без гориво)	0.79%
Акумулатори	0.66%
Други	2.70%
Общо	100,00

Средното тегло на приеманите за разкомплектоване ИУМПС в страната за категория М3 е 7 350 кг., с допустимо отклонение +/- 5%.

Таблица № 4 Компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС за категория N2

Компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС категория N2	
Материали	Процент, %
Черни метали	83.94%
Цветни метали	5.82%
Пластмаса	1.33%
Гуми	2.41%
Стъкло	3.92%
Катализатори	0.00%
Маслени филтри	0.06%
Течности (без гориво)	0.81%
Акумулатори	0.87%
Други	0.85%
Общо	100,00

Средното тегло на приеманите за разкомплектоване ИУМПС в страната за категория N2 е 5 760 кг., с допустимо отклонение +/- 5%.

Таблица № 5 Компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС за категория N3

Компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС категория N2	
Материали	Процент, %
Черни метали	84.42%
Цветни метали	6.55%
Пластмаса	0.81%
Гуми	2.14%
Стъкло	3.80%
Катализатори	0.00%
Маслени филтри	0.08%
Течности (без гориво)	0.84%
Акумулатори	0.64%
Други	0.72%
Общо	100,00

Средното тегло на приеманите за разкомплектоване ИУМПС в страната за категория N3 е 12 000 кг., с допустимо отклонение +/- 5%.

В. Правило 2: Определяне на технологично време за разкомплектоване на едно ИУМПС

При определяне на необходимото технологично време за разкомплектоването на едно ИУМПС от съществено значение се оказва последващото третиране на отделените компоненти, броят на екипите, извършващи разкомплектоване и наличната техника (за източване на течности, за отстраняване на въздушни възглавници и т.н.).

В случай, че центърът за разкомплектоване предвижда повторно използване на годните за това компоненти, разполага с екип от двама човека и с техника за източване на течностите и горивото от автомобилите, разкомплектоването на един автомобил се извършва за 1 час и 40 минути, при следната последователност от операции:

- Източване на гориво и други течности;
- Отстраняване на маслени филтри и катализатори;
- Отстраняване на акумулатор;
- Отстраняване на гуми;
- Отстраняване на стъкла;
- Отстраняване на брони;
- Отстраняване на табло;
- Отстраняване на седалки;
- Отстраняване на алуминиевите компоненти и др. части.

В случай, че центърът за разкомплектоване не предвижда повторно използване на годните за това компоненти, разполага с екип от двама човека и с техника за източване на течности и гориво от автомобилите, разкомплектоването се извършва за 45 минути, при следната последователност от операции:

- Източване на гориво и течности;
- Отстраняване на маслени филтри и катализатори;
- Отстраняване на акумулатор;
- Отстраняване на гуми;
- Отстраняване на брони;
- Отстраняване на алуминиевите компоненти и др. части.

С. Правило 3: Документален контрол

За да се гарантира достоверността на данните за действителното количество рециклирани/оползотворени отпадъци от МПС към настоящата методика е представена и блок диаграма за осъществяване на допълнителен документален контрол.

Пускане на пазара

Данни за количествата, пуснати на пазара МПС се предоставят на всеки три месеца от текущата година от:

- Главна Дирекция „Национална полиция“ (регистрираните МПС по чл.2 ал.1 т.1 и 2 от Наредбата за излезлите от употреба МПС),
- ПУДООС (информация за всяко лице, заплатило продуктова такса или такова, на което е възстановена продуктова такса),
- Лицата, които пускат на пазара МПС и заплащат продуктова такса в ПУДООС (пуснати от тях на пазара),
- Организациите по оползотворяване на отпадъци от моторни превозни средства (за пуснатите МПС поотделно за категориите по чл. 2, ал. 1, т. 1 и т. 2 на Наредбата от техните членове),
- Индивидуално изпълняващи задълженията си лица.
Ежегодно на изпълнителния директор на ИАОС се предоставя информация за предходната година от:
- НАП (за количества въведени на и изпратени от територията на страната от/до друга държава - членка на ЕС),
- Агенция Митници (АМ), (за количествата внесени и изнесени извън ЕС);
- Председателя на Националния статистически институт относно пуснатите на пазара МПС от производителите в страната.

Събиране на ИУМПС

Информацията за количеството събрани ИУМПС – годишни отчети по Наредба № 1 /2014г. се предоставя от операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и временно съхранение – по чл. 44 ал. 6 от ЗУО. Операторите са задължени да издават удостоверение за разкомплектоване за всяко прието ИУМПС, което служи като доказателство за прекратяване на регистрацията на превозното средство в КАТ.

За осъществяването на документален контрол на предоставяните данни е необходимо на всяко тримесечие да се извършва съпоставка между информацията за броя МПС с прекратена регистрация на основание чл. 18а, ал. 2 от *НАРЕДБА № I-45 от 24.03.2000 г. за регистрацията, отчета, пускането в движение и спирането от движение на моторните превозни средства и на ремаркетата, теглени от тях* въз основа на предоставено удостоверение за разкомплектоване в КАТ и предоставяната от операторите справка за приетите ИУМПС. Единствено по този начин може да се гарантира, че броят на действително приетите ИУМПС, въз основа на който се изчисляват и целите за повторна употреба и оползотворяване и повторна употреба и рециклиране е представителен.

Третиране на ИУМПС

Достигнатите нива на повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране за страната се определят на база предоставените от операторите на центрове за разкомплектоване отчети. Определяне изпълнението или неизпълнението на целите на организациите по оползотворяване и индивидуално изпълняващи задълженията си лица се извършва със заповед на Министъра на околната среда и водите след проверка на представените одиторски доклади по чл. 34, ал.1 от Наредбата. Съобразявайки се с компетенциите и отговорностите на организациите по оползотворяване и индивидуално изпълняващи задълженията си лица, документалната проверка и проследяване пътя на отпадъка от центъра за

разкомплектоване до крайната повторна употреба, /оползотворяване/ рециклиране/, обезвреждане следва да се извършва от тях. Всяко несъответствие и/или различие в информацията, установено при документалната проверка, за което не е предоставено допълнително разяснение поставя под съмнение действително достигнатия ръст на рециклиране/оползотворяване и не следва да се приема за изпълнение на целите.

IV. Доказателства за изпълнение на правилата

За да се гарантира високо ниво на достоверност на данните, докладвани по Решение на комисията 2005/293/ЕО, при определяне нивата на повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на ИУМПС членовете на комисията, определена със заповед на Министъра на околната среда и водите за проверка на одиторските доклади на организациите по оползотворяване на ИУМПС и лицата изпълняващи задълженията си индивидуално, следва да спазват следната последователност на проверка и верификация:

1. Проверка достоверността на подадената информация за разкомплектовани ИУМПС, отчитайки установеното технологично време за разкомплектоване на едно ИУМПС (от 45 минути до 1 час и 40 минути), компонентен състав на разкомплектованите ИУМПС, като всяко съществено отклонение от представените в настоящата методика стойности следва да бъде съпроводено с допълнителни разяснения;

2. Проверка на разрешението на фирмата, предоставила годишния отчет за съответствие с:

а.) разрешени количества за различните видове отпадъци;

б.) разрешени дейности за всеки един от видовете отпадъци;

3. Проверка за съответствие между данните в отчетните книги за отпадъци по Наредба 1 и докладваните количества с годишния отчет по Наредбата 1 (извършва се чрез посещение на площадката от експертите от РИОСВ);

4. Проверка на транспортните карти и други документи, удостоверяващи действително транспортираните количества отпадъци от МПС. В рамките на тази проверка е необходимо да се представи ясно доказателство, че отпадъкът е достигнал до лицето, извършващо окончателното оползотворяване, в т.ч. рециклиране, обезвреждане или повторна употреба.

5. Проверка на разрешението на лицата, приели образуваните отпадъци за дейности по:

а.) транспортиране;

б.) повторна употреба;

в.) оползотворяване;

г.) рециклиране;

д.) обезвреждане.

6. Проверка отчетите на фирмите (по Наредба 1), приели отпадъците за последващо третиране.

7. При деклариране на превоз на отпадъци извън територията на Република България следва да се представят документи съгласно изискванията на Регламент 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно превози на отпадъци.

8. Общото количество третирани отпадъци в страната и операциите по третиране трябва да са съпоставими с информацията, съдържаща се в поддържания от ИАОС регистър на издадените разрешения (http://eea.government.bg/forms/public_permits.jsp).

Таблица 3: Отговорни институции

Етапи на проверката	Отговорна институция	Вид на предоставяне на информацията
Разрешение за дейности с отпадъци	РИОСВ	Информацията е налична на интернет страницата на ИАОС
Годишни отчети по Наредба 1	ИАОС	Изпраща се екземпляр от годишните отчети за отчетната година.
Проверка на сертификатите за окончателно оползотворяване или обезвреждане съгласно чл. 16, т. д.) от Регламент 1013/2006/ЕО	МОСВ	При представяне на одиторските доклади от организациите по оползотворяване и лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално
Проверка на отчетната книга за отпадъци съгласно изискванията на Наредба № 1 /2014г.	РИОСВ	Изпраща се информация за извършените проверки и/или констатирани различия и/или несъответствия.

При всяко едно установено несъответствие, до задълженото лице се изпраща писмо с искане за допълнителна информация и/ или разяснения, като се дава достатъчен срок за отговор.

При условие че информацията на лицата, за които е установено несъответствие е използвана и при изготвяне на одиторските доклади за съответна организация по оползотворяване или лице, изпълняващо задълженията си индивидуално се приема, че не е предоставено практическо доказателство за постигнатите нива на оползотворяване, рециклиране и повторна употреба и изпълнението на целите по чл. 8 от Наредбата не следва да се приемат за изпълнени.